

Handboek NVT

Leeswijzer Taalleesland
Nederlands voor het basisonderwijs
op Aruba (klas 3 – klas 6)

Leerjaar 3

Thema 4

De weg kwijt

Colofon

Roelien Hofman (projectleider)
Lidwina Solognier-Lamper
Mirella Wijngaarden
Judith Schnieders
Jeanette Gerritsen-Jacobs
Laura Tonk
Marion Lopez
Wiljan Megens

Met dank aan:

Colegio Conrado Coronel, Colegio San Hose, Frans Teunissen, Aurita Arends,
Magriet Pourier, Merle Sint Jago

Uitgegeven door afdeling Curriculum, Directie Onderwijs Aruba

Opdrachtgever: Proyecto Scol Multilingual (PSML)

Handboek NVT**De weg kwijt**

Dit handboek van thema 4 'De weg kwijt' is onderdeel van het Handboek NVT, een aanpassing van de methode Taalleesland voor het vak Nederlands in het Arubaanse onderwijs klas 3-6.

Naast de methode is er een Handboek geschreven met de onderdelen: woordenschat, luisteren en spreken, leesbegrip, stellen, taalbeschouwing en spelling. Daarnaast wordt er in de lessen tijd ingeruimd voor lezen.

De aanpassing betreft onder andere het aantal lessen in verband met de beschikbare lestijd voor het Nederlands in de Scol Multilingual. Bij deze aanpassing is rekening gehouden met het feit dat de leerlingen in de moedertaalmethode 'Festival di Idioma' de taalvaardigheden zullen leren waarop het onderwijs in het Nederlands aansluit.

Andere aanpassingen zijn er met betrekking tot de context: aanpassing aan de Arubaanse context of een verduidelijking van de context met behulp van beelden.

Ook komen taalverschillen Papiamentu – Nederlands aan bod in de desbetreffende lesuitwerkingen, bijvoorbeeld bij verschil in woord- of zinsbouw.

Veel taalplezier!

De projectgroep.

Inhoud handboek thema 4

Colofon	2
Inhoudsopgave	5
Thema-inleiding	7
Overzicht lesdoelen	8
Lessen	11 - 63

Bijlagen

- Werkboek thema 4
- Toetsbladen thema 4
- Controle dictee
- Alfabetische woordenlijst thema 4
- Spellinghulp
- Betekenis woorden

Thema-inleiding**De weg kwijt**

Alle kinderen hebben wel ervaring met het thema 'verdwalen'. Sommigen zijn zelfs weleens de weg kwijtgeraakt, alleen of in gezelschap van anderen. Anderen hebben hierover wel verhalen gehoord of gelezen, of een film met dit thema gezien. Weer anderen hebben een huisdier dat misschien een tijdje weg is geweest of voorgoed is verdwenen.

Het is interessant om hierover met elkaar te praten, te lezen en te schrijven.

Uiteraard is het van belang met elkaar na te gaan wat je kunt doen als je de weg niet meer kunt vinden.

Ieder thema bestaat uit 20 lessen. De lessen 1-4, 6-9, 11-14 zijn taal- en leeslessen; de lessen 5, 10 en 15 zijn spellingslessen; les 16/17 is een toetsles; les 18/19 zijn

herhalings-/verrijkingslessen; in les 20 wordt het thema afgesloten.

De leerlingen beheersen aan het eind van thema 4 de volgende taaldoelen:

Woordenschat

- het actief en passief kennen van de doelwoorden van thema 4;
- het herkennen van betekenisrelaties tussen de doelwoorden van thema 4.

Taalbeschouwing

- het herkennen van verkleinwoorden die op -je eindigen;
- het opschrijven van het verkleinwoord van gegeven zelfstandige naamwoorden.

Leesbegrip

- een passende titel bij de tekst kiezen.

Spelling

- het schrijven van niet-klankzuivere hoogfrequente woorden;
- het schrijven van woorden met *ng* of *nk*.

Didactische tips

Aan het eind van een les staan soms didactische tips. Hierin worden meestal voor leerlingen onbekende woorden aangegeven..

Om deze woorden duidelijk te maken, kunt u te werk gaan volgens de methode die de woordenschatlessen gebruiken.

Een andere tip is om andere woordleerstrategieën te gebruiken:

- langere woorden splitsen in woorden die wel bekend zijn;
- gelijkenis zoeken in woorden in andere talen (Papiamentu, Engels, Spaans);
- een vertaling naar het woord in het Papiamentu.

Didactische tips kunnen ook tips geven met betrekking tot het bereiken van andere doelen in de lessen.

Overzicht lesdoelen		
Week 1		
Les 1	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>verdwalen, de weg kwijt zijn, de omgeving</i> .
	Luisteren en Spreken	- De leerlingen houden een gesprek over het thema 'verdwalen'. - De leerlingen oefenen met de gespreksregel 'om verduidelijking vragen' (wat bedoel je?).
Les 2	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>het trottoir, de stoeptegels en de stoeprand</i> .
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen om de hoofdpersoon en hoofdzaken van een tekst vast te stellen. - De leerlingen oefenen om een passende titel te bedenken.
Les 3	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen om het hoe-deel in een zin aan te geven. - De leerlingen oefenen om de zin langer te maken door het onderwerp van de zin uit te breiden.
Les 4	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>het warenhuis, de verdiening, de roltrap, de lift</i> .
	Stellen	- De leerlingen oefenen om samen met de leerkracht een verhaal te bedenken waarvan het onderwerp is gegeven.
Les 5	Spelling	- De leerlingen oefenen het verdelen van woorden in klankgroepen. - De leerlingen oefenen het horen van het klankverschil tussen /n/, /ng/ en /nk/. - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden die eindigen op <i>ng</i> en <i>nk</i> .
Week 2		
Les 6	Lezen	- De leerlingen oefenen hun intonatie. - De leerlingen luisteren naar elkaar en verbeteren fouten van elkaar. - De leerlingen oefenen het lezen in groepen.
Les 7	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen om van zelfstandige naamwoorden het verkleinwoord op <i>-je, -tje, -pje of -etje</i> te herkennen en op te schrijven.
Les 8	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>dwalen, zwerven, dolen</i> en <i>de doolhof</i> .
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen het doorzien van zinconstructies.
	Lezen	- De leerlingen oefenen om op tempo te lezen.
Les 9	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen met het analyseren van de betekenis van de woorden (n)iemand, (n)iets, (n)ergens en (n)ooit. - De leerlingen oefenen het rubriceren van zelfstandige naamwoorden die in meervoud de uitgang -en of -s krijgen.
Les 10	Spelling	- De leerlingen oefenen het verdelen van woorden in klankgroepen. - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden die eindigen op <i>ng</i> en <i>nk</i> . - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met eind -d . - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met <i>s- / z-</i> aan het begin van een woord.

Week 3		
Les 11	Stellen	- De leerlingen oefenen om tijds-en plaatsbepalingen in zinnen te
Les 12	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de struik</i> en <i>het struikgewas</i> .
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen met het doorzien van zinsconstructies.
Les 13	Taalbeschouwing	- De leerlingen verkennen het bijvoeglijk naamwoord door middel van substitutie en het koppelen van synoniemen. - De leerlingen oefenen om een woordketting te maken waarbij de laatste en de eerste letter van opeenvolgende woorden gelijk zijn.
	Lezen	- De leerlingen oefenen om op tempo te lezen.
Les 14	Stellen	- De leerlingen oefenen met tijds- en plaatsbepalingen in verhalen te gebruiken.
Les 15	Spelling	- De leerlingen oefenen het schrijven van niet-klankzuivere hoogfrequente woorden. - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met <i>ng of nk</i> .
Week 4		
Les 16/17	Diagnostische toets	
	Spelling	- het schrijven van niet-klankzuivere hoogfrequente woorden - het schrijven van woorden met <i>ng of nk</i>
	Leesbegrip	- het kiezen van een passende titel bij de tekst
	Taalbeschouwing	- het herkennen van verkleinwoorden die op <i>-je</i> eindigen en het opschrijven van gegeven zelfstandige naamwoorden met het
	Woordenschat	- het beheersen van de woorden van de Wordclusters zowel passief als actief - het beheersen van de betekenisrelaties tussen de woorden van de Wordclusters
Les 18/19	Herhaling/verdieping	
	Spelling	- getoetste doelen
	Leesbegrip	- getoetste doelen
	Taalbeschouwing	- getoetste doelen
	Verdieping	- een aantal doelen dat bij de lessen Taalbeschouwing aan de orde is gekomen
Les 20	Themaafsluiting	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de routebeschrijving</i> en <i>de plattegrond</i> .

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **verdwalen, de weg kwijt zijn, de omgeving**.
- De leerlingen houden een gesprek over het thema 'verdwalen'.
- De leerlingen maken met de gespreksregel 'om verduidelijking vragen' (wat bedoel je?).

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 1

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 1

Voorbereiding

een doolhof op een A3 formaat

een kopie van een doolhof op A4 formaat

Betekenis van de doelwoorden:

verdwalen: De weg kwijt raken. Als je verdwaald bent, weet je niet meer waar je bent en waar je heen moet.

de weg kwijt zijn: Als je de weg kwijt bent, weet je niet meer hoe je verder moet lopen.

de omgeving: De omgeving van iets is het gebied eromheen. Dit huis staat in een omgeving waar er verschillende winkels zijn.

Start**5**

U deelt de blaadjes met het doolhof uit. U legt uit dat de leerlingen eerst goed moeten uitzoeken welke de goede weg is om bij het eindpunt te komen. Daarna kunnen de leerlingen een stift gebruiken om de gekozen weg te tekenen. De leerlingen mogen niet verbeteren.

Als de leerlingen klaar zijn, hangt u het doolhof op A3 formaat op het bord en samen met de leerlingen tekent u de weg naar het eindpunt.

U vraagt daarna of er leerlingen zijn die een andere weg hebben genomen.

Ook vraagt u of er leerlingen zijn die niet bij het eindpunt zijn gekomen.

U vraagt:

“Wat is er dan gebeurd met de leerlingen die niet bij het eindpunt zijn gekomen?” (Die leerlingen zijn de weg kwijt.)

U vertelt dan dat in deze les een nieuw thema 'De weg kwijt' gaat starten. Dat u een aantal woorden uit gaat leggen en dat er een klassengesprek wordt gehouden over het thema.

“We gaan ook een nieuwe gespreksregel leren.”

Kern – Instructie 1

10

U zegt:

“Ik heb het vroeger heel vaak gehad en jullie misschien ook wel eens: dat je met papa en mama naar een supermarkt ging en dat je even alleen ging lopen. En toen wist je ineens niet meer waar je papa en mama zijn. Je bent ze kwijt.”

Semantisering

U laat Woordweb 1 zien. Bij het uitleggen van de clusterwoorden wijst u de leerlingen telkens even op de illustraties op het Woordweb.

“Als je ineens in een straat loopt met huizen en gebouwen die je niet herkent, ben je in een onbekende **omgeving**. De huizen en bomen en andere dingen om je heen zijn onbekend voor je. Als de **omgeving** helemaal onbekend is voor je, kun je zomaar **verdwalen**. Je weet niet meer waar je precies bent en waar je heen moet.

Verdwalen betekent: **de weg kwijt raken**. Als je **verdwaald** bent, als je **de weg bent kwijtgeraakt**, weet je niet meer waar je bent en waar je naar toe moet. Je bent in een **omgeving** die je helemaal niet kent. Je weet dan niet meer hoe je er gekomen bent. En je weet ook niet meer welke weg je moet volgen. Je bent de weg kwijt. Je kunt ook **verdwalen** in winkel, in een shopping-mall, in een pretpark, in de stad, op een groot parkeerterrein of op het strand.

Verwerking

U vraagt naar de eigen ervaringen van de leerlingen.

“Wie is er wel eens **verdwaald**?”
Waar was je **verdwaald**?”

U kunt enkele van de genoemde plaatsen op geeltjes schrijven en bij het Woordweb plakken.

Kern – Instructie 2

25

U vraagt:

“Hoe kwam het dat je **verdwaald** was?
Was je alleen of met iemand anders?
Was je bang?
Hoe liep het af?”

Als een leerling uitverteld is, vraagt u nadrukkelijk of iemand iets niet begrepen heeft of nog iets wil vragen aan de verteller.

U zegt:

“Aan het begin van deze les heb ik jullie verteld dat er een nieuwe gespreksregel is:

Onze nieuwe gespreksregel is: als je niet precies begrijpt wat iemand bedoelt, dan vraag je het.”

U schrijft de regel op het bord:

Wat bedoel je?

U zegt dat het eigenlijk een heel gemakkelijke regel is:

“Als je niet precies begrijpt wat iemand bedoelt, dan vraag je het!”

Afsluiting	5
-------------------	----------

U sluit af met de vraag aan de leerlingen of zij verhalen, gedichten of sprookjes kennen die over **verdwalen** gaan. Ze mogen hierover nadenken en in de loop van de komende weken deze boeken/teksten of andere spullen meebrengen voor in de klas. U kunt de leerlingen als voorbeeld het sprookje van Klein Duimpje of Hans en Grietje noemen. Dit gaat over **verdwalen** en **de weg kwijt zijn**.

Lesinhoud:

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **het trottoir, de stoeptegel en de stoeprand**.
- De leerlingen oefenen om de hoofdpersoon en hoofdzaken van een tekst vast te stellen.
- De leerlingen oefenen om een passende titel te bedenken.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 1
- een aantal boeken waarvan de titels de inhoud weergeven

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 28, 29 en 30
- Werkboek 4, bladzijde 2 t/m 4

Betekenis van de doelwoorden:

het trottoir:	Een trottoir is een stoep. Een trottoir is het verhoogde deel langs een weg. Het trottoir is bedoeld voor voetgangers.
de stoeptegel:	Een stoeptegel is een platte vierkante steen. Een stoep bestaat uit stoeptegels.
de stoeprand:	De stoeprand is de betonnen rand waar de stoep ophoudt en de weg begint.

Start**5**

U laat een aantal foto's zien van stoepen bij uw school in de buurt, van stoepen in Oranjestad (bijv. Lineair Park) of uit de omgeving van de hotels. U bespreekt kort met de leerlingen waar deze foto's zijn genomen.

“We gaan vandaag eerst praten over het deftige woord voor stoep. Daarna gaan we een paar verschillende tekstjes lezen. We bespreken waar de tekstjes over gaan en we bedenken een passende titel voor elke tekst.”

Kern – Instructie 1**10**

U zegt:

“De stoep wordt ook wel **trottoir** genoemd. In het Papiamentu noemen wij de stoep langs de weg ook **trottoir**. **Trottoir** en stoep betekenen precies hetzelfde. **Trottoir** is een Frans woord en klinkt wat deftig. Meestal zeggen we stoep. Op **het trottoir** lopen mensen. **Het trottoir** is gemaakt van stenen,

sommige stenen noemen we **stoeptegels** (vierkante, platte stenen). **Het trottoir** ligt iets hoger dan de rijweg. Tussen de stoep en de rijweg zie je een **stoeprand**.

De stoeprand is het deel waar de stoep ophoudt en de weg begint. **De stoeprand** is een betonnen rand.”

U bespreekt nu de woorden aan de hand van het Woordweb.

Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. U vraagt de leerlingen naar hun ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken. Daarbij herhaalt u de woorden nog eens. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen.

U kunt de volgende vragen stellen:

- Speel jij wel eens op straat? Waar speel jij dan?
- Voor wie is **het trottoir** bedoeld?
- Laat de leerlingen kiezen wie er op de weg en op **het trottoir** mag lopen/rijden.
- Noem bijvoorbeeld voetgangers, kinderwagens, rolstoelen, oude mensen met een rollator, skaters, fietsers, brommers, auto's.
- Liggen **stoeptegels** of stoepstenen alleen op de stoep of ben je ze ook wel eens ergens anders tegengekomen?

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

25

De leerlingen pakken hun Taalleesboek op bladzijde 28. Ze lezen de eerste tekst op deze bladzijde even voor zichzelf, daarna wordt de tekst hardop gelezen (twee beurten).

U stelt de volgende vragen en u schrijft de antwoorden op het bord:

“Hoeveel personen komen in het verhaaltje voor?” (twee)

“Wie is de hoofdpersoon? Waarom?” (Siham en Christiaan, want samen verdwalen ze.)

“Waar gaat het verhaaltje over? Probeer het in één zin te zeggen.” (Siham en Christiaan zijn de weg kwijt.)

“Het verhaal heeft geen titel. Wie kan een titel bedenken?” (de weg kwijt)

Vervolgens leest u samen met de klas (leerlingen krijgen beurten) de drie verhaaltjes van nummer 2. U laat na elk verhaaltje een leerling heel kort zeggen waar dit verhaaltje over gaat. Laat van elk verhaaltje de titel uitzoeken (werkboek).

Lees ook samen met de klas het verhaaltje bij nummer 3 en het gedicht bij nummer 4. De leerlingen maken de opdrachten op bladzijde 3 en 4 in het Werkboek in tweetallen.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt de opdrachten die de leerlingen in tweetallen hebben gemaakt. U vraagt de leerlingen of ze de vragen bij een verhaaltje moeilijker of gemakkelijker vinden dan de vragen bij een gedicht. Of is er geen verschil? U geeft een aantal leerlingen de beurt om deze vraag te beantwoorden.

Didactische tip

landkaart	= Een landkaart is tekening van een land waarop je kunt zien waar wegen, steden, enzovoort liggen.
------------------	--

bioscoop	= Een bioscoop is een gebouw waar je films kunt zien. Je moet eerst een kaartje kopen.
-----------------	--

opgelucht	= Je bent opgelucht als de spanning over iets voorbij is.
------------------	---

tuurt	= Je tuurt als je met samengeknopen ogen naar iets kijken wat ver weg is.
--------------	---

Antwoorden

Werkboek 4, blz 3 en 4

1

bij verhaal 1: De weg kwijt

bij verhaal 2: Vrienden verdwenen

bij verhaal 3: Bijna verdwaald

2.1

Er komen twee personen in het verhaal voor.

2.2

Marion is de hoofdpersoon, want het gaat vooral over haar.

2.3

Marion is verdwaald en vraagt de weg aan een jongetje.

2.4

De weg kwijt

3.1

over iemand (ik) die een miertje ziet

3.2

eigen passende titel

Lesinhoud:

- De leerlingen oefenen om het hoe-deel in een zin aan te geven.
- De leerlingen oefenen om de zin langer te maken door het onderwerp van de zin uit te breiden.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 30
- Werkboek 4, bladzijde 5 en 6

Start**5**

U schrijft uw naam netjes op het bord.

U zegt:

“Ik schrijf mijn naam netjes op het bord.
Hoe heb ik mijn naam op het bord geschreven?” (netjes)
“Netjes noemen we het hoe-deel van de zin.”

Nu schrijft u uw naam slordig op het bord.

U zegt:

“Ik schrijf mijn naam slordig op het bord.
Hoe heb ik mijn naam op het bord geschreven?” (slordig)
“Slordig is het hoe-deel van deze zin.”

Kern – Instructie 1**20**

U zegt:

“Nu gaan we in het Taalleesboek, bladzijde 30 het verhaaltje lezen.
Daarna gaan jullie in je Werkboek op bladzijde 5 opdrachten maken over het hoe-deel van zinnen. Ook gaan jullie zinnen langer maken.”

U leest samen met de klas het verhaaltje. U geeft daarbij een aantal leerlingen een beurt.

U vraagt aan de leerlingen:

“Wie is de hoofdpersoon van deze tekst?” (een klein meisje)
“Waar gaat deze tekst over?” (Het kleine meisje is de weg kwijt.)

U schrijft op het bord:

Er loopt een klein meisje op straat. Ze huilt hard.

U vraagt:

“Hoe huilt het meisje?” (Ze huilt hard.)

U onderstreept het woord ‘hard’.

U zegt:

“Hard is het hoe-deel van deze zin.”

Vervolgens doet u zin 1 en zin 2 van opdracht 1 samen met de leerlingen: telkens leest een leerling de zin en de vraag. De leerlingen krijgen tijd om even na te denken, dan krijgt een leerling de beurt om te antwoorden.

De zinnen 3 tot en met 6 maken de leerlingen in tweetallen. Om de beurt lezen ze een zin en geven ze antwoord.

Na ongeveer 5 minuten bespreekt u de antwoorden van de leerlingen.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U geeft instructie zodat de leerlingen daarna opdracht 2 en 3 uit het Werkboek in tweetallen kunnen maken.

Opdracht 2.

U schrijft op het bord:

Een auto rijdt op straat.

Eenjongen speelt met een bal.

U laat de kinderen bedenken wat er op de lege plek in de zin ingevuld kan worden. U legt uit dat het woord dat op de lege plek komt iets zegt over de auto (1^e zin) en over de jongen (2^e zin).

Opdracht 3.

U bespreekt de strip bij opdracht 3. U vraagt aan de leerlingen welke mogelijkheden er nog meer zijn om een huis te herkennen (een huis met een muur, een huis met een boom, een huis met ramen, enzovoort).

Dit doet u ook met de 2^e zin.

De leerlingen gaan de opdrachten in tweetallen maken. U loopt vaste rondjes om te observeren hoe de leerlingen de opdrachten maken. U biedt hulp aan de minder sterke leerlingen.

Afsluiting**5**

U bespreekt de antwoorden van opdracht 3.

Antwoorden

Werkboek 4, blz 5 en 6

1

1 langzaam

2 vlug

3 bang

4 goed

5 blij

6 vrolijk

2

eigen inbreng

3

eigen inbreng

Lesinhoud:

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **het warenhuis, de verdieping, de roltrap, de lift**.
- De leerlingen oefenen om samen met de leerkracht een verhaal te bedenken waarvan het onderwerp is gegeven.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 2

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 7 en 8

Betekenis van de doelwoorden:

het warenhuis: Een warenhuis is een grote winkel. Je kunt er van alles kopen. Vaak hebben warenhuizen meer verdiepingen.

de verdieping: Een verdieping is een laag van een huis, hotel, kantoor of een ander gebouw. Tussen verdiepingen zijn vaak trappen of liften (voorbeelden: 'La Linda', 'Palm Beach Plaza', het ziekenhuis)

de roltrap: Een roltrap is een trap met treden, die rollend omhoog of omlaag gaat. Je hoeft dus niet zelf de trap op te lopen. (voorbeelden: Paseo Herencia, Palm Beach Plaza, Airport en Superfood)

de lift: Een lift in een winkel, hotels of ander gebouw, is een hok(je) dat mensen of spullen van boven naar beneden brengt, of van beneden naar boven brengt. Met een lift kom je op een andere verdieping van een gebouw zonder trappen te lopen. (bijvoorbeeld: het ziekenhuis, La Linda, bij de hotels)

Start**5**

U zegt:

"Gisteren was ik in een heel grote winkel. Je kon er van alles kopen: kleren, speelgoed, boeken, cd's, zeep en parfum. Er was heel veel te koop. Komen jullie ook wel eens in zo'n grote winkel?"

Laat de leerlingen voorbeelden noemen van zulke grote winkels ('La Linda').

Kern – Instructie 1**15**

U zegt:

"Zo'n grote winkel waar je alles kunt kopen, noem je een **warenhuis**. Een **warenhuis** heeft verschillende afdelingen. Op een afdeling liggen dezelfde soort dingen bij elkaar. Het speelgoed vind je bijvoorbeeld op de speelgoedafdeling en kleding vind je op

de kledingafdeling. Een **warenhuis** is dus een heel grote winkel met verschillende afdelingen.

Het **warenhuis** heeft ook vaak een aantal **verdiepingen**.

Kijk maar.”

U wijst naar het Woordweb.

“Een **verdieping** is een laag van een grote winkel, een huis, het ziekenhuis of een ander gebouw. Je kunt naar een andere **verdieping** gaan met de trap of **de lift**. Een **lift** is een hokje dat mensen en dingen naar boven en naar beneden brengt. Met de **lift** kun je op een andere **verdieping** van een gebouw komen zonder trappen te lopen. Vaak zijn er ook **roltrappen**. Een **roltrap** is een trap met treden die rollend omhoog of omlaag gaan. Je hoeft dus niet zelf te lopen. **Roltrappen** vind je in ‘Paseo Herencia’, ‘Palm Beach Plaza’, ‘Royal Plaza’ en ook in het gebouw van het vliegveld Reina Beatrix.”

Consolideren

“**Warenhuizen** zijn heel erg handig, je kunt er van alles kopen.

Zo hoef je niet naar allerlei verschillende winkels te gaan.

Wat voor dingen kunnen jullie verzinnen die je in een **warenhuis** kunt kopen?

Probeer dingen te bedenken die niet op dezelfde afdeling staan.

U bespreekt opdracht 1 op bladzijde 8 van het Werkboek.

U schrijft een aantal artikelen op geeltjes, kiest er één uit en vraagt aan de leerlingen:

“Op welke verdieping zou je dit kunnen kopen, denken jullie?”

U geeft een leerling (of meerdere leerlingen) de beurt. U schrijft de naam van de (goede) verdieping erbij en plakt de geeltjes bij het Woordweb.

U laat de duo's hun antwoorden oplezen.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

20

U zegt:

“We gaan samen een verhaaltje bedenken.”

U schrijft de titel ‘**Verdwaald**’ van het verhaaltje bovenaan op het bord.

U vraagt:

“Waar kun je verdwalen?”

U schrijft op het bord:

waar

U laat een aantal kinderen antwoord geven op deze vraag (in een **warenhuis**, in de supermarkt, in de dierentuin, in de knoek, op het strand) en u schrijft de antwoorden op. U zegt:

“Voor ons verhaal kiezen we **het warenhuis**.”

En u onderstreept dit woord op het bord.

U vraagt:

“Wie is er verdwaald?”

U schrijft enkele bedachte namen op het bord. Een leerling mag de naam kiezen van het kind dat verdwaald is.

U vraagt:

“Wat is er precies gebeurd? Hoe is het gekomen dat verdwaald is?”

U bespreekt de verschillende mogelijkheden voor de inhoud van het verhaal met de leerlingen.

“En hoe loopt ons verhaal af?”

De leerlingen bedenken de zinnen en u schrijft deze op het bord.

Afsluiting	5
-------------------	----------

Het verhaaltje wordt nog eens door een leerling gelezen.

(Tip: U kunt het verhaal ook op een groot papier schrijven of groot uitprinten, zodat de leerlingen het verhaal een andere keer nog eens kunnen lezen.)

U vraagt aan de leerlingen of ze het moeilijk vonden om samen een verhaal te maken. De leerlingen leggen uit waarom wel/niet.

Didactische tip:

begane grond = Begane grond is een verdieping van een gebouw die op dezelfde hoogte ligt dan de straat.

Voorstel/Commentaar:

Let op dat wat wij op Aruba een 'Warehouse' noemen, niet hetzelfde is als een 'warenhuis'.

Een 'warehouse' is een opslagruimte.

Antwoorden

Werkboek 4, bladzijde 8

1

1 *begane*

2 *eerste*

3 *derde*

4 *tweede*

5 *vierde*

6 *Sam en meester Rob*

7 *Kadisha*

8 *Dennis en Frank*

9 *Dennis en Frank*

10 *Najib*

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het verdelen van woorden in klankgroepen.
- De leerlingen oefenen het horen van het klankverschil tussen /n/, /ng/ en /nk/.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden die eindigen op *ng* en *nk*.

Materiaal

Klassikaal

- poster klinkers/medeklinkers, spellingregels (Deze hebben een vaste plaats aan de muur gekregen.)

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 9 en 10

Vorbereiding

- Zorg ervoor dat de leerlingen een rood en een groen kleurpotlood hebben. Ze hebben dit nodig bij opdracht 4 in het werkboek.

Opmerking:

Lesdoel 1 wordt hier voor het eerst behandeld in een spellingsles, maar de leerlingen hebben woorden al eerder in klankgroepen verdeeld tijdens het technisch lezen in de tweede klas. Lesdoel 2 en 3 zijn nieuw en worden samen aangeboden in instructie 2.

Start**5**

U speelt het spel 'Galgje' met het woord *verdieping*.

U schrijft op het bord:

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

De leerlingen mogen om de beurt een letter raden. Als ze een letter noemen die in het woord voorkomt, schrijft u die letter op de juiste plek. Noemen ze een letter die niet in het woord voorkomt dan tekent u een stukje van de galg. Het is de bedoeling dat ze het woord raden voordat 'het mannetje hangt'.

Vervolgens bekijkt u samen de letters van het woord *verdieping*. De leerlingen geven steeds aan of het om een medeklinker of een klinker gaat. De rondjes onder de medeklinkers worden ingevuld. U kijkt ook nog even samen naar de klinkers. Gaat het hier om enkele klinkers, dubbele klinkers of twee-tekenklinkers?

U zet een streepje onder de *ng* en vertelt dat deze les gaat over de *ng* en *nk* en het verdelen van woorden in klankgroepen.

Kern – Instructie 1	5
----------------------------	----------

U vertelt:

“Klankgroepen? Dat is iets nieuws!

Dat een woord uit klanken bestaat, dat weten jullie wel, want dat hoor je iedere keer als iemand iets zegt. Een klank is wat je hoort. Als ik het woord *lift* zeg, horen jullie de klanken *l-i-f-t*.

Lange woorden kun je ook in klankgroepen verdelen. Het woord klankgroep zegt het al, het is een groepje klanken.

Ik ga een woord in klankgroepen verdelen, *ver-die-ping*.

Welk woord heb ik gezegd? (verdieping)

Hoeveel klankgroepen heeft dat woord? (3)”

De volgende woorden bespreekt u op dezelfde manier:

ver-dwa-len, om-ge-ving, rol-trap, wa-ren-huis, stoep-te-gel, tro-ttoir.

Opmerking:

Het kunnen verdelen van woorden in klankgroepen is de start van het juist schrijven van woorden met open- en gesloten lettergrepen.

Het gaat in deze en aankomende lessen om klankgroepen, dat wat je hoort als je het uitspreekt, NIET om lettergrepen.

Klankgroepen ontstaan bij het uitspreken van een woord in klankdelen, bijvoorbeeld */ba/kun/* voor *bakken*. Een lettergreep is iets anders.

Een lettergreep is een eenheid van letters waarin een woord kan worden verdeeld met het oog op het afbreken aan het eind van de regel.

Het begrip lettergreep komt dit schooljaar NIET aan de orde.

Kern – Instructie 2	30
----------------------------	-----------

Stap 1

U biedt steeds mondeling een rij woorden aan, waarvan alleen de slotmedeklinkers verschillen. Deze slotmedeklinkers zijn *n* en *ng*. De leerlingen steken telkens wanneer ze een woord met */ng/* aan het eind horen hun hand op.

U gebruikt voor deze oefening de volgende woordrijen:

zin – zing – zin – zin – zing

tong – tong – ton – ton – tong

van – vang – van – vang – van

eng – en – en – eng – eng

men – men – men – men – meng

Dezelfde oefening doet u ook met de woorden die op *ng* of *nk* eindigen.

Steeds wanneer de leerlingen /nk/ aan het eind horen, geven ze een tik op de tafel.

U gebruikt de volgende woordrijen:

ping – ping – pink – ping- -ping

bank – bang – bank – bang – bank

zonk – zonk – zong – zong – zonk

dring – drink – drink – dring – dring

stank – stank – stang – stank – stang

Stap 2

U schrijft de volgende lettergroepen op het bord:

ng

nk

De leerlingen moeten eerst een aantal woorden bedenken met *ng* en daarna met *nk*. U schrijft de woorden in de goede rij op.

Hierna biedt u de leerlingen steeds twee zinnen aan die moeten rijmen. De leerlingen moeten het rijmwoord bedenken en opschrijven bij opdracht 1 in het Werkboek.

U gebruikt de volgende zinnen:

Ik loop door de gang.

Die is heel...(lang).

Wat is dat voor ding?

Het ligt midden in de...(kring).

Er is geen plaats meer op de bank.

Ga jij maar zitten op die...(plank).

Wat tam is die vink!

Hij zit zo maar op mijn...(pink).

Stap 3

U geeft een kort zinnendictee. U zegt een zin. De leerlingen zeggen de zin na. Vervolgens vraagt u de leerlingen om de woorden in de zin te tellen, terwijl u de zin nog een keer zegt. U herhaalt de zin voor de laatste keer en de leerlingen schrijven de zin in zijn geheel op bij opdracht 2.

1 *Ik zit op de bank.*

2 *Ik spring hoog.*

3 *Ik drink uit de fles.*

Stap 4

De leerlingen maken zelfstandig de opdrachten 3 tot en met 6 in het Werkboek.

Afsluiting**10**

U beeldt woorden uit met *ng* of *nk*. De leerling die het woord als eerste raadt, mag het woord in de juiste rij op het bord schrijven. U kunt de volgende woorden gebruiken:

ring, drink, pink, vang, stink/stank, tong, kring, plank.

Antwoorden

Werkboek, blz. 9 en 10

1 en 2

De antwoorden staan in de les.

4

rood: zingt, botsing, bang, koningin, ontvangt, ring, koning, honing, paling

groen: Henk, Frank, links, winkel, denk, slankste

5

1 zonk

2 bank

3 slang

4 zing

5 drink

6 pink

6

ring, pink, kring, stang

inkt, spring, vonk, plank

Lesinhoud:

- De leerlingen oefenen hun intonatie.
- De leerlingen luisteren naar elkaar en fouten van elkaar verbeteren.
- De leerlingen oefenen het lezen in groepen.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 11

Start**5**

U vraagt aan de leerlingen of er iemand in de klas is die eens met vader of moeder naar een winkel ging en die niet bij hun vader of moeder is gebleven.

U vraagt:

“Wat heb je toen gedaan?”

Heb je je vader of moeder direkt gevonden?

Werd je bang?”

Daarna zegt u dat het belangrijk is dat je altijd naast je vader of moeder moet blijven.

Daarna zegt u dat we vandaag een verhaal gaan lezen over een meisje dat ook niet bij haar moeder bleef in een grote winkel.

U legt uit dat de leerlingen tijdens het lezen moeten letten op hun intonatie.

Kern – Instructie 1**30**

U leest het verhaal ‘Mirjam is zoek’ eerst voor.

U bespreekt het verhaal met de leerlingen. U bespreekt de moeilijke woorden met de leerlingen.

Daarna geeft u leesbeurten en u let op de intonatie van de leerlingen.

Afsluiting**10**

Als afsluiting verdeelt u de klas in groepen van 4. U geeft aan wie de leider/-ster

wordt. De leider/-ster geeft beurten en de rest van de groep luistert naar degene die leest. Bij fouten moeten de leerlingen in de groep ‘stop’ zeggen. Die leerling zegt wat de fout is en die leerling mag verder lezen.

Didactische tip

warenhuis	= Een warenhuis is een grote winkel, waar je er van alles kunt kopen. Vaak hebben warenhuizen veel verdiepingen.
dol op	= Als je dol op iets bent, houd je er erg veel van.
afdeling	= Op een afdeling liggen dezelfde dingen bij elkaar.
kassa	= Een kassa is een ding met knopjes en een la waar geld in zit.
ongerust	= Als je ongerust bent, dan ben je bang dat er iets vervelend is gebeurd of gaat gebeuren.
op zoek	= Je bent op zoek wanneer je naar iets zoekt.
omroepen	= Omroepen is als iets via een geluidsinstallatie geroepen worden.

Lesinhoud:

- De leerlingen oefenen om van zelfstandige naamwoorden het verkleinwoord op **-je, -tje, -pje** of **-etje** te herkennen en op te schrijven.

Materiaal

Klassikaal

- bord

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 12

Voorbereiding

- tabel op het bord
- plaatjes van de voorwerpen die op het bord zijn geschreven

Start**5**

U zet een grote en een kleine stoel voor in de klas. U laat een leerling vertellen wat die ziet. (een grote en een kleine stoel)

Daarna vraagt u:

“Hoe noemen wij een kleine stoel?” (een stoeltje)

U zegt tegen de leerlingen:

“We gaan vandaag van gewone de- woorden of het- woorden verkleinwoorden maken.”

Kern – Instructie 1**20**

U vraagt aan de leerlingen of ze weten wat er bedoeld wordt met verkleinwoorden. U geeft enkele beurten, zodat de leerlingen uit kunnen leggen wat verkleinwoorden zijn. (zijn woorden waar een -tje, -pje, -etje, -je achter komt, een klein voorwerp.)

U bespreekt met de leerlingen de opdrachten op bladzijde 12 van het Werkboek.

De leerlingen maken de opdrachten af.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Bij elk verkleinwoord vraagt u naar het ‘gewone’ woord. Dit schrijft u in twee kolommen op het bord.

Het gewone de- of -het woord	Het verkleinwoord
Het boek	Het boekje
Het verhaal	Het verhaaltje
De hond	Het hondje
De riem	Het riempje
De tafel	Het tafeltje
Het ding	Het dingetje
De boom	Het boompje

(U gebruikt hier de plaatjes om de verschillen in groot en klein duidelijk te maken.)

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

Nadat u de gemaakte opdracht hebt besproken vraagt u aan de leerlingen om goed naar het eind van de verkleinwoorden te kijken. U vraagt waar het woord op eindigt. Laat de leerlingen vertellen hoeveel uitgangen er zijn. U tekent nu vier kolommen op het bord en laat de leerlingen vertellen welke uitgangen er zijn. U schrijft de uitgangen *-tje*, *-etje*, *-je*, *-pje* boven elke kolom. U vraagt de leerlingen om telkens woorden met een van de uitgangen te noemen.

-tje	-etje	-je	-pje
verhaal tje	ring etje	boek je	riem pje
tafel tje	weg getje	hond je	boom pje

Vertel aan de leerlingen dat bij sommige woorden zoals: *weg*, - **getje**, de slotmedeklinker van het grondwoord verdubbeld wordt.

Schrijf enkele voorbeelden op het bord en laat de leerlingen meedenken naar meer voorbeelden met de uitgangen. Gebruik een ander kleur krijt om duidelijk onderscheid te maken tussen het grondwoord en de uitgangen.

Bijvoorbeeld: het boot **-je**, het tafel **-tje**, het arm **-pje**, het ring **-etje**.

Verlengde instructie

U helpt de leerlingen met opdracht 2, over verkleinwoorden eindigend op *-etje*, die wel of geen verdubbeling van de slotmedeklinker krijgen.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U laat de leerlingen enkele verkleinwoorden opnoemen van dingen die ze in de klas zien.

Antwoorden

Werkboek 4, bladzijde 12

1

1 boek

2 hond

3 kort verhaal

4 kleine riem

5 kleine tafel

6 kleine ring

7 dingetje

8 boompje

2

1 wandelingetje

2 tekeningetje

3 gangetje

4 wangetje

5 kammetje

6 balletje

7 lammetje

8 holletje

Lesinhoud:

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **dwalen, zwerven, dolen, de doolhof** en **de plattegrond**.
- De leerlingen oefenen het doorzien van zinconstructies.
- De leerlingen oefenen om op tempo te lezen.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 3 en 4

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 13 en 15
- Taalleesboek

Vorbereiding

- Woordweb 3 en 4
- voor elke leerling een kopie van een doolhof

Betekenis van de doelwoorden

dwalen:	Als je dwaalt, loop je zomaar rond. Je weet niet waar je heen gaat.
zwerven:	Iemand die zwerft heeft geen huis. Hij slaapt steeds op een andere plek.
dolen:	Dolen is hetzelfde als rondzwerven. Het betekent dat je ergens rondloopt zonder een bepaald doel.
de doolhof:	Een doolhof is een tuin met veel weggetjes en heggen. In een doolhof kun je makkelijk verdwalen.
de plattegrond:	Een plattegrond is een tekening of een kaart waarop meestal straten en gebouwen staan. Als je op een plattegrond kijkt, kun je zien hoe je ergens moet komen. Op een plattegrond kan ook de indeling van een huis of gebouw getekend zijn.

Start**5**

U zegt:

“We hebben het al een aantal keren met elkaar gehad over verdwalen. Als je verdwaald bent, dan weet je niet meer waar je bent en waar je naar toe moet. Je weet niet welke kant je op moet gaan. We gaan een verhaal lezen en jullie gaan daarover vragen beantwoorden. Dan weet je goed waar het verhaal over gaat.”

Kern – Instructie 1**10**

U laat de leerlingen Woordweb 4 zien. Telkens als u een nieuw clusterwoord noemt, wijst u naar het Woordweb.

U zegt:

“Als je zo loopt te denken waar je heen moet en je weet het niet, dan loop je te **dwalen**. **Dwalen** betekent dat je ergens heen wilt en dat je rondloopt zonder dat je precies weet hoe je daar moet komen. Je bent de weg kwijt. Een ander woord voor **dwalen** is **dolen**. Je loopt ergens, je weet de weg niet, je loopt zomaar rond, dan ben je aan het **dolen**. **Zwerfen** betekent ook rondlopen. Maar als je zwerft weet je niet waar je heen wilt of waar je heen moet. In een onbekende omgeving kan het leuk en spannend zijn om rond te **dwalen**, zonder precies te weten waar je heen gaat. Omdat mensen dit **dwalen** best leuk vinden, hebben ze er zelfs een speciale plek voor gemaakt. Op die plek is het de bedoeling dat je ronddoelt, net zolang tot je de uitweg gevonden hebt. Dit is een **doolhof**. Een **doolhof** is een tuin met veel weggetjes en hoge heggen. In een **doolhof** kun je makkelijk verdwalen. Eigenlijk is het juist de bedoeling dat je verdwaalt. Het is spannend om te proberen toch zo snel mogelijk de weg naar de uitgang te vinden. Als je nou een duidelijk beeld wilt krijgen van zo’n **doolhof**, dan kan je **een plattegrond** gebruiken. Op **een plattegrond** kan je dan zien hoe zo’n doolhof eruit ziet en waar de uitgang is.”

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	25
----------------------------	-----------

U leest de tekst ‘Verdwaald’ op bladzijde 34 van het Taalleesboek samen met de leerlingen.

U geeft enkele leerlingen leesbeurten en bespreekt het verhaal. U herhaalt dat de leerlingen goed op moeten letten op hun tempo, dus ze moeten snel lezen.

U zegt:

“De opdrachten die jullie gaan maken in het Werkboek gaan over dit verhaal. Het gaat dan om vragen die ik nu op het bord ga schrijven.”

U schrijft een schema met vier kolommen en twee rijen op het bord.

Wie?

Wat?

Waar?

Wanneer?

U zegt:

“Dit zijn de vragen die jullie straks moeten beantwoorden.”

U licht de vragen kort toe:

“Over wie gaat het verhaal?”
 Wat gebeurt er in het verhaal?
 Waar gebeurt het verhaal?
 Wanneer gebeurt het verhaal?”

U schrijft de volgende zin op het bord:

Gisteren verdwaalde Sarah in het bos.

U stelt de volgende vragen:

“Over wie gaat deze zin?” (Sarah)
 “Wat gebeurde er met Sarah?” (Ze verdwaalde.)
 “Waar gebeurde het verhaal?” (in het bos)
 “Wanneer gebeurde dat?” (gisteren)

De antwoorden schrijft u in een schema op het bord.

WIE?	WAT?	WAAR?	WANNEER?
Sarah	verdwaalde	in het bos	gisteren

Nu schrijft u een nieuwe zin op het bord.

Kousevoet en Suusje zochten vorige week in het park urenlang naar kastanjes.

U stelt de volgende vragen:

“Over wie gaat deze zin?” (Kousevoet en Suusje)
 “Wat gebeurde er met Kousevoet en Suusje?” (Ze zochten naar kastanjes.)
 “Waar gebeurde dat?” (in het park)
 “Wanneer gebeurde dat?” (vorige week)

WIE?	WAT?	WAAR?	WANNEER?
Kousevoet en Suusje	ze zochten naar kastanjes	in het park	vorige week

Nu zegt u:

“We gaan nu met elkaar een zin maken met wie, wat, waar en wanneer.”

U wijst naar het schema en u zegt:

“Over wie gaat de zin?”

U wijst een leerling aan en deze noemt een persoon. U vult dit in, in het schema (bijvoorbeeld: ik). Vervolgens mag een andere leerling vertellen wat er gebeurt.

U vraagt:

“Wat doe ik?”

Een leerling zegt wat er gebeurt (bijvoorbeeld: teken). U schrijft dit in het schema. Daarna mag een andere leerling weer vertellen waar het gebeurt (bijvoorbeeld: op een blaadje). De laatste leerling mag vertellen wanneer het gebeurt (bijvoorbeeld: vandaag).

De leerlingen bedenken nu een zin met de bedachte gegevens.

Zelfstandig

U licht de opdracht 1 op bladzijde 14 en de opdrachten op bladzijde 15 kort toe. De leerlingen maken de opdrachten op bladzijde 14 en 15 van het Werkboek.

Interactie

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Afsluiting	10
-------------------	-----------

Tot slot verdeelt u de klas in vier groepen. Elke groep moet een zin bedenken. U wijst naar het schema en stelt weer de WIE, WAT, WAAR, WANNEER vragen. Als laatste krijgt elke groep een kans om de zin op te lezen.

Antwoorden

Werkboek 4, bladzijde 14

1

De route moet goed ingekleurd zijn.

een kruisje bij:

1 ja	6 nee
2 ja	7 ja
3 nee	8 ja
4 ja	9 nee
5 nee	10 ja

2.1

b

2.2

Suusje klom in de boom. En ze keek over het bos.

3

zak 1

Lesinhoud:

- De leerlingen oefenen met het analyseren van de betekenis van de woorden (n)iemand, (n)iets, (n)ergens en (n)ooit.
- De leerlingen oefenen het rubriceren van zelfstandige naamwoorden die in meervoud de uitgang **-en** of **-s** krijgen.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 16 en 17
- Taalleesboek

Vorbereiding

- U schrijft van tevoren het tabel op het bord.

Start**5**

U schrijft **een kind** op het bord en u vraagt aan de leerlingen om er meer van te maken. (tien kinderen)

U laat de leerlingen enkele woorden in enkelvoud en meervoud bedenken en opnoemen.

U zegt vervolgens:

“We gaan vandaag opdrachten maken met woorden in het meervoud. We gaan ook bijzondere woorden bekijken die je gebruikt als je niet precies weet of als je iets niet precies wilt zeggen.”

Kern – Instructie 1**20**

U maakt twee kolommen op het bord. In kolom 1 schrijft u **-en** en in kolom 2 schrijft u **-s**.

U schrijft daarboven: **Het zijn er meer.**

Het zijn er meer

-en**-s**

U bespreekt opdracht 1 en 2 op bladzijde 16 van het Werkboek.
De leerlingen maken de opdracht zelfstandig.

Interactie

U vraagt de leerlingen naar hun antwoorden en u schrijft de woorden in de juiste kolom.

-en	-s
straten	hotels
bussen	tafels
stoelen	fietsers
bruggen	winkels
kerken	torens

Kern – Instructie 2**15**

U schrijft de volgende zin op het bord.

Suusje hoorde *iemand* roepen.

Een leerling leest de zin voor. Daarna vraagt u wat ‘iemand’ eigenlijk betekent. (een mens of persoon, maar je weet niet wie of je wilt het niet zeggen).

Dan veegt u ‘iemand’ weg en schrijft er niemand voor in de plaats.

Suusje hoorde *niemand* roepen.

“Wat betekent de zin nu?” (geen mens/persoon)

Vervolgens behandelt u op dezelfde manier:

Suusje hoorde *ergens* een vogel.

U zegt:

“Ergens betekent: op de een of andere plaats; je weet niet precies waar of je wilt het niet zeggen.”

Daarna vervangt u ‘ergens’ door ‘nergens’. (op geen enkele plaats)

U schrijft de volgende zin op het bord:

Kousevoet hoorde *iets* tussen de bomen.

U zegt:

“Iets betekent dat je niet precies weet of niet precies wilt zeggen wat het is.”

Daarna vervangt u iets door niets.

U zegt:

“Niets is een ander woord voor niks.”

Ten slotte schrijft u de volgende zin op het bord:

Hebben jullie ooit van Hans en Grietje gehoord?

U zegt:

“Ooit betekent wel eens.”

Nu veegt u ooit uit en maakt er nooit van en zegt:

“Nooit betekent helemaal niet.”

U schrijft de behandelde woorden in tweetal op het bord:

iemand	-	niemand
ergens	-	nergens
iets	-	niets
ooit	-	nooit

Zelfstandig

De leerlingen maken opdracht 3 op bladzijde 17 van het Werkboek.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

U sluit af met te zeggen:

“Vandaag hebben we het gehad over woorden waar er meer van zijn. Zoals twee tafels en twee stoelen. Verder hebben wij gepraat over woorden die je gebruikt als je iets niet precies weet of wilt zeggen: iemand-niemand, ergens-nergens, iets-niets, ooit-nooit en immer en nimmer! Kijk eens rond in de klas: Kan iemand iets aanwijzen waar er meer van zijn? Bijvoorbeeld krijtjes, bezems, tassen, schriften, tafeltjes.

Antwoorden

Werkboek 4, bladzijde 16 en 17

1

-en

straten

bussen

stoelen

bruggen

kerken

-s

hotels

tafels

fietsers

winkels

torens

2

twee tuinen

twee dames

twee druppels

twee fietsen

twee veters

3

1 iemand/niemand

2 iets/niets

3 ooit/nooit

4 ergens/nergens

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het verdelen van woorden in klankgroepen.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden die eindigen op *ng* en *nk*.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met *s-/ z-* aan het begin van een woord.

Materiaal

Klassikaal

- De klinker/medeklinkerposter en de verschillende spellingsregels die aan de muur hangen

Individueel

- Werkboek 3, bladzijde 18 t/m 20

Vorbereiding

- U zorgt voor een groot vel papier, een zwarte stift en post-its.
- U zorgt voor kladblaadjes.

Opmerking:

De doelen 1 en 2 zijn eerder aangeboden in les 5. In deze les worden deze doelen herhaald. De doelen 3 en 4 zijn ook eerder behandeld en worden herhaald in de Start.

Start**5**

U herhaalt met de leerlingen de klinker/medeklinkerposter die in de klas hangt en alle spellingsregels. U laat verschillende leerlingen bij de spellingsregels een woord bedenken dat bij de desbetreffende regel hoort. De leerlingen mogen dit woord op een post-it schrijven en bij de regel plakken.

Vervolgens bespreekt u met de leerlingen welke regel ze moeilijk/makkelijk vinden en waarom.

Kern-Instructie 1**25****Stap 1**

U zegt:

“Een slang is slank. Wie hoort het verschil?”

U laat een leerling de letters van de woorden *slank* en *slang* noemen. U schrijft groot op het vel papier *slang* en *slank* en onderstreept in deze woorden de *ng* en de *nk*.

U zegt:

“En als ik zeg: *slanke slangen*, hoor je het verschil dan beter of juist niet beter?”

U zegt steeds een woord met *ng* of *nk* aan het eind en de leerlingen moeten dit woord in de goede kolom schrijven bij opdracht 1 in het Werkboek. U gebruikt de volgende woorden: *drink, eng, gang, bang, klank, plank, denk*.

De rijen worden samen nagekeken, waarbij u de woorden op het vel papier schrijft.

Stap 2

U schrijft op het bord:

zingen - Hij zingt een lied.

zinken - De boot zinkt in de zee.

U wijst erop dat je bij de werkwoorden *zingen* en *zinken* heel goed het verschil hoort tussen de *ng* en de *nk*, maar dat als je een *t* erachter zet het klankverschil veel moeilijker te horen is.

Vervolgens zegt u steeds een woord met *ngt* of *nkt* aan het eind en de leerlingen schrijven dit ook in de juiste kolom bij opdracht 1. U gebruikt de volgende woorden: *zinkt, zingt, drinkt, vangt, springt, inkt*.

Ook deze woorden kijkt u weer samen na.

U hangt het vel papier goed zichtbaar op in de klas bij de andere spellingsproblemen.

De leerlingen maken de opdrachten 2 tot en met 4 zelfstandig in hun Werkboek.

Kern-Instructie 2	5
--------------------------	----------

U herinnert de leerlingen aan het begrip klankgroepen.

“Wie weet nog wat klankgroepen zijn?” (Klankgroepen zijn stukjes die je hoort in langere woorden. Bijvoorbeeld *dwalen* heeft twee klankgroepen *dwa-len*.)

U verdeelt samen met de leerlingen de volgende woorden in klankgroepen en vraagt telkens uit hoeveel klankgroepen de woorden bestaan:

verdwalen, ver-dwa-len (3)

trottoir, tro-ttior (2)

stoeptegels, stoep-te-gel (3)

warenhuis, wa-ren-huis (3)

roltrap, rol-trap (2)

dolen, do-len (2)

doolhof, dool-hof (2)

Tip

Ondersteun het verdelen van de woorden in klankgroepen met een beweging, bijvoorbeeld klappen, stampen, tikken et cetera...

Afsluiting**45**

U schrijft het volgende schema op het bord:

s	a	k	z	ng
r	e	f	w	nk
l	i	n	aa	d
t	o	m	ee	
p	u	b	oo	

De leerlingen krijgen drie minuten de tijd om in tweetallen zoveel mogelijk woorden op te schrijven die met een *z* of een *s* beginnen. Daarna herhaalt u deze oefening met woorden die eindigen op *-d* en tot slot herhaalt u de oefening met woorden die eindigen op *ng* of *nk*. Ze mogen alleen de letters gebruiken uit het schema. Van welke categorie hebben ze de meeste woorden gevonden?

Didactische tip:

Kies een muur in de klas waar u alle spellingsregels en posters bij elkaar hangt. Zo hebben de leerlingen een vaste plek waar ze kunnen 'spieken'. Ze kunnen dan de regels ook tijdens andere lessen toepassen. Hoe vaker ze dit gebruiken, hoe sneller ze de regel beheersen.

Schrijf ook de regel van de eind *-d* op een vel papier en hang deze regel bij de regel die de leerlingen in deze les hebben geleerd.

Antwoorden

Werkboek 4, bladzijde 18 t/m 20

1

De woorden staan in de les.

2

- 1 De hond **jankt** als hij alleen thuis is.
- 2 Hij is dan een beetje **bang**.
- 3 Vaak kruipt hij onder de **bank**.
- 4 Ank en **Frank** moeten daar een beetje om lachen.
- 5 Maar nu huilt **Ank**.
- 6 Ze is haar **ring** kwijt.
- 7 Die had ze nog niet **lang**.
- 8 Gelukkig vindt **Frank** de **ring**.
- 9 Die lag op de **plank** in de **gang**.

3

- 1 *De mensen maken een grote kring.*
- 2 *De slang en de beer drinken uit het meer.*
- 3 *De stank hangt in de school.*

4.1

zelfbedachte woorden met ng en nk

4.2

zelfbedachte zinnen met de woorden uit opdracht 4.1

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen om tijds- en plaatsbepalingen in zinnen te gebruiken.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 21 t/m 23

Voorbereiding

- bordschema (zie handleiding)

Start**5**

U laat een plaatje zien en u vraagt aan de leerlingen of ze kunnen vertellen waar het gebeurt. (hangt van het plaatje af, op het schoolplein, in het park, in een klas, enzovoort)

Daarna vraagt u of ze eruit kunnen halen wanneer het gebeurt. ('s morgens, 's nachts, s' middags)

Nu zegt u:

“Jullie gaan zelf zinnen maken door te bedenken waar iets gebeurt en wanneer iets gebeurt.”

U laat enkele leerlingen een zin opzeggen en u schrijft op **waar** en **wanneer**.

U laat de leerlingen opzeggen waar het gebeurt en wanneer het gebeurt en u schrijft het op het bord.

Kern – Instructie 1**20**

U bespreekt opdracht 1.1 en 1.2 op bladzijde 21 kort met de leerlingen. De leerlingen maken de zinnen langer met **waar** en **wanneer**.

Kern – Instructie 2**15**

Bij opdracht 2 op bladzijde 22 bespreekt u de plaatjes met de leerlingen. De leerlingen verwoorden de plaatjes.

Plaatje 1 en 2 maakt u klassikaal .

U schrijft het onderstaande schema op het bord en u vult enkele antwoorden van de leerlingen in.

U vraagt de leerlingen steeds te zeggen **wat** er gebeurt op het plaatje en **waar** en **wanneer** dit gebeurd kan zijn.

Vervolgens schrijft u dit in het schema.

	wie	wat	waar	wanneer
plaatje 1	het meisje	zoekt haar moeder	in de straat	nu
plaatje 2	de jongens	zwierven rond	in het bos	op

woensdag

Plaatje 3 maken de leerlingen zelfstandig.

plaatje 3	de man en de vrouw	kijken op de plattegrond	in de vreemde stad	in de vakantie
-----------	-----------------------	-----------------------------	-----------------------	-------------------

Vervolgens maken de leerlingen plaatje 3 zelfstandig.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U laat enkele leerlingen hun antwoorden bij plaatje 3 oplezen.

Antwoorden

Werkboek 4, bladzijde 21 t/m 23

1.2

bijvoorbeeld

Fleur heeft op straat een gulden verloren.

Fleur heeft gisteren op straat een gulden verloren.

2

bijvoorbeeld

Het meisje zoekt haar moeder nu in de winkelstraat.

De jongens zwierven rond in het bos op woensdagmiddag.

De man en de vrouw kijken op de plattegrond in de vreemde stad in de vakantie.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de struik** en **het struikgewas**.
- De leerlingen oefenen met het doorzien van zinsconstructies.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 4

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 24 t/m 26
- Taalleesboek 2, bladzijde 36

Betekenis van de doelwoorden

de struik: Een struik is een grote plant die buiten groeit. Struiken hebben zijtakken vanaf de grond.

het struikgewas: Struikgewas, dat zijn struiken die dicht bij elkaar staan of door elkaar groeien.

Start**5**

U zegt:

“In de vorige les hebben wij het gehad over het opzoeken van waar en wanneer iets gebeurt. Maar vandaag komen er nog twee belangrijke punten in een zin erbij, dat zijn wie en wat. Dus onze zin wordt nu langer.

Maar eerst gaan wij enkele nieuwe woorden leren van Woordweb 4.”

Kern – Instructie 1**20**

U vertelt dat u het afgelopen weekeinde weer hard gewerkt hebt in de tuin. Het gras moest gemaaid worden en de grootste planten, de **struiken**, moesten gesnoeid worden. Met een speciale schaar knip je dan de takken af. Dan maak je de struiken weer wat kleiner. Als je de planten in de tuin niet regelmatig snoeit, dan worden de planten te groot en kun je niet meer door de tuin lopen. Je tuin wordt dan een oerwoud, met veel **struikgewas**.

Dat is wel leuk als je er hutten in wilt bouwen of als je je wilt verstoppen in de tuin.

Vervolgens bespreekt u de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb. Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. U geeft eerst zelf een voorbeeld uit uw eigen ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen.

U leest eerst een stukje voor:

Mijn oma had vroeger een grote tuin met veel **struikgewas**. Mijn opa had een hut in **het struikgewas** gemaakt, met een tafel van hout en boomstronken als stoeltjes. Ik vond dat heel spannend. We speelden vaak in de **struiken**.

U kunt de volgende vragen stellen:

Wie heeft er ook wel eens gespeeld in de struiken?

Wat voor spelletjes heb je toen gedaan?

Wie helpt er wel eens mee in de tuin?

Wat doe je dan?

Vind je het leuk om in de tuin te werken?

Waar staan nog meer veel struiken? (in parken, op het schoolplein, in het mondi)

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

Introductie

U leest de zinnen op bladzijde 25 van het Werkboek één voor één op.

U bespreekt zin 1 met de leerlingen.

U vult het schema op het bord in.

wie	wat	waar	wanneer
een konijntje	vond een	in het	eergisteren
	konijntje	struikgewas	

Zelfstandig

De leerlingen maken de rest van opdracht 1 op bladzijde 26 van het Werkboek.

Vervolgens bekijkt u samen met de leerlingen de strip bij nummer 2 op bladzijde 36 in het Taalleesboek.

U licht opdrachten 2.1 en 2.2 op bladzijde 26 in het Werkboek kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Afsluiting**5**

U schrijft op het bord:

De poes verdwaalde in het park.

U leest de zin op en u vraagt aan de leerlingen op welke vraag (waar, wanneer, wat en wie) deze zin geen antwoord op heeft.

U schrijft op het bord:

Jessie de zeehond verdwaalde gisteren.

U leest de zin en vraagt weer aan de leerlingen op welke vraag deze zin geen antwoord op heeft.

Didactische tips:

boomstronken = Een boomstronk is het onderste stuk van de stam dat overblijft als een boom is omgehakt.

Antwoorden**5**

Werkboek 4, bladzijde 25 en 26

1

wie	wat	waar	wanneer
1 ik	vond een konijntje	in het struikgewas	eergisteren
2 een Amerikaan	de weg	in de stad	laatst
3 jouw hond	de weg kwijt	in het bos	vorige week

2.1

wie: een kind en haar vader

wat: Het kind is haar vader kwijt en de vader zoekt haar.

waar: in een drukke winkelstraat

wanneer: overdag

2.2

eigen titel

Lesinhoud

- De leerlingen verkennen het bijvoeglijk naamwoord door middel van substitutie en het koppelen van synoniemen.
- De leerlingen oefenen om een woordketting te maken waarbij de laatste en de eerste letter van opeenvolgende woorden gelijk zijn.
- De leerlingen oefenen om op tempo te lezen.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 27 en 29
- Taalleesboek

Vorbereiding

- woordketting

Start**5**

U schrijft een woord op het bord:

U zegt aan de leerlingen dat ze vandaag een woordketting gaan maken.

De leerlingen moeten een woord bedenken die begint met letter 'l'.

(lopen, lang, leren)

U schrijft het woord op het bord.

tafel - lopen - naar - raam – mier

Nu moeten ze een woord bedenken dat begint met 'n'. (niemand)

U laat enkele leerlingen nog enkele woorden bedenken en u schrijft de opgenoemde woorden op het bord.

Kern – Instructie 1**15**

Leg expliciet uit hoe de leerlingen een woordketting moeten maken. Maak samen met de leerlingen een woordketting. U schrijft het eerste woord op het bord en de leerlingen noemen woorden op die beginnen met de laatste letter van het eerste woord.

Bijvoorbeeld: loop – paard – donker – ruit

Vervolgens leest u het verhaaltje bij opdracht 2, daarna leest u de woorden die in het bakje staan.

U legt uit dat de leerlingen een woord moeten kiezen uit het bakje dat in de plaats van 'vreemde' en 'grote' geschreven kan worden.

De leerlingen maken de opdrachten op bladzijde 27 en 28 in het Werkboek.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U leest het gedicht 'Verdwaald in het warenhuis' in het Taalleesboek op bladzijde 36 voor.

U bespreekt het verhaal met de leerlingen.

U leest het verhaal 'De verdwaalde vulpen' op bladzijde 38 van het Taalleesboek voor.

U bespreekt het verhaal met de leerlingen.

U geeft leesbeurten aan de leerlingen.

Vervolgens maken de leerlingen opdracht 3 op bladzijde 29.

Afsluiting	10
-------------------	-----------

U verdeelt de klas in groepen en laat de groepen een woordketting maken.

U laat de groepen tellen uit hoeveel woorden hun woordketting bestaat.

En u controleert of de gekozen woorden goed zijn. De groep met de meeste goede woorden heeft gewonnen.

Didactische tip:

tijdelijk: iets is tijdelijk als het niet voor altijd is.

Antwoorden

Werkboek 4, bladzijde 26 en 27

1

eigen inbreng

2

1 een aardige man

2 een oude, onbekende man

3 het kleine warenhuis

4 het oude, nieuwe warenhuis

3

De zinnen 2,3,5 hebben strepen naar 'altijd'.

De zinnen 1.4.6 hebben strepen naar 'tijdelijk'.

Lesinhoud:

- De leerlingen oefenen met tijds- en plaatsbepalingen in verhalen te gebruiken.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 30

Start**5**

U vraagt:

“Op wat moeten jullie letten als jullie een verhaal gaan schrijven?”
(waar, wanneer, wie en wat)

U zegt:

“We hebben al verschillende lessen gehad over waar en wanneer in een verhaal.

Vandaag ga ik jullie een verhaal vertellen. Jullie letten wel op waar en wanneer het verhaal zich afspeelt.”

Kern – Instructie 1**10**

U zegt:

“Een verhaal kan zich op verschillende plaatsen afspelen. We vragen dan: **waar** speelt het verhaal zich af?”

U schrijft op het bord **waar**.

Vervolgens zegt u:

“Een verhaal kan zich ook op verschillende tijden afspelen. We vragen dan: **wanneer** speelt het verhaal zich af?”

U schrijft op het bord **wanneer**. U laat de leerlingen enkele voorbeelden geven van waar en wanneer. U schrijft onder **waar** wat de leerlingen opnoemen en ook onder **wanneer** schrijft u op wat de leerlingen opnoemen. Daarna laat u de leerlingen de antwoorden in hun Werkboek op bladzijde 30 opschrijven.

Kern – Instructie 2**20**

Nu leest u onderstaand verhaal voor:

Gisteren kwam opa bij ons thuis. Dat vond ik leuk.
's Middags gingen we samen wandelen. We gingen heel ver.
Helemaal aan het andere eind van de stad.
Opeens zei opa: “Ik geloof dat we verdwaald zijn.”

Ik vond het heel spannend. Opa niet, geloof ik. Hij vroeg aan een mevrouw of die wist hoe we bij onze straat moesten komen. Maar zij wist het niet.

“Waarom kijkt u niet op dat grote bord achter u? Daar staan alle straten op.”

Dat deden we. “Hier staat u”, las ik. Er stond een rode pijl bij.

“Kijk opa”, zei ik en wees op de pijl.

“Goed zo”, mompelde hij. Opa moest heel lang op dat bord kijken en toen zag hij onze straat.

“Goed onthouden: De beukenlaan in en dan de derde straat links.”

We onthouden het goed en na een half uur waren we weer thuis.

U leest de eerste alinea nog eens voor en vraagt de leerlingen te reageren telkens wanneer ze een woord horen dat vertelt **waar** iets gebeurt.

U voegt de woorden toe aan het schema dat reeds op het bord staat. Vervolgens leest u deze alinea nog eens en stelt dezelfde vraag ten aanzien van **wanneer**.

Ook dit schrijft u in het schema op het bord:

waar	wanneer
bij ons thuis	gisteren
het andere eind van de stad	's middags

Afsluiting	10
-------------------	-----------

U laat een leerling een korte zin maken en een andere leerling krijgt een beurt om het waar- en wanneer-deel eruit te halen.

Antwoorden

Werkboek 4, bladzijde 30

1.1

eigen vondsten

1.2

eigen vondsten

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van niet-klankzuivere hoogfrequente woorden.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met *ng of nk*.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 3, bladzijde 31 t/m 33

Opmerking: Lesdoel 1: de hoogfrequente moeilijk te schrijven woorden worden uitgebreid. Het zijn woorden die de leerlingen regelmatig nodig hebben in de taallessen, maar moeilijk zijn om te schrijven. Lesdoel 2 wordt herhaald.

Start**5**

U schrijft de volgende woorden op het bord:

blijft zei ja nu fout voor acht meer zo mijn beurt

U vraagt aan de leerlingen of ze nog weten wat er met deze woorden aan de hand is. (Het zijn woorden die je vaak gebruikt als je een verhaal of een brief schrijft, maar ze zijn best moeilijk om te schrijven. Je moet dan ook goed onthouden hoe je ze schrijft.) U laat de rij enkele keren op verschillende manieren hardop lezen, bijvoorbeeld hard, zacht, verdrietig, blij.

Kern – Instructie 1**15**

De leerlingen pakken hun Werkboek op bladzijde 29 voor zich. Bij opdracht 1 staan nog meer moeilijke woorden, die veel voorkomen. U laat de rij enkele keren hardop voorlezen. Woorden waarvan de leerlingen de betekenis niet kennen legt u uit.

Vervolgens laat u de leerlingen in tweetallen korte zinnen bedenken met deze woorden. Deze zinnen schrijven ze op bij opdracht 1 op bladzijde 31 in het Werkboek. Ze mogen meerdere van deze woorden in één zin gebruiken.

U loopt rond en corrigeert terwijl de leerlingen bezig zijn. Geef ze als tip mee dat ze korte zinnen maken.

Als de leerlingen klaar zijn, bepreekt u de opdracht klassikaal en laat u verschillende leerlingen hun zinnen voorlezen.

Kern – Instructie 2**20**

U schrijft groot de slotmedeklinkers op het bord:

n ng nk

U spreekt ze duidelijk uit. De leerlingen doen dat na. U wijst één van deze slotmedeklinkers aan, bijvoorbeeld ng en zegt:

“Ik noem drie woorden en als je dit hoort, steek je je vinger op.” U zegt: “bang, bank, ban.” Als het goed is reageren de leerlingen alleen bij het noemen van bang.

De volgende woorden behandelt u op dezelfde manier:

U wijst aan:

en zegt:

n	zon – zong – zonk
nk	vin – vink – ving
n	tang – van – mank
nk	hink – stink – min
ng	han – dank – hang
ng	ben – beng – denk
n	kin – king – kink
ng	Henk – en – eng
nk	ding – flink – begin

U bespreekt de opdrachten 2 tot en met 4, op bladzijde 32 en 33 van het Werkboek en de leerlingen kunnen zelfstandig aan de slag. In deze opdrachten worden meerdere spellingscategorieën herhaald en geoefend.

Afsluiting**5**

U bespreekt met de leerling wat ze makkelijk/moeilijk vonden in dit thema wat betreft spelling.

Didactische tip:

Het is heel belangrijk om leerlingen zelf de opdrachten te laten lezen en uit te laten leggen. Zo kunt u controleren of de leerlingen begrijpen wat ze moeten doen en tegelijkertijd maakt u ze zelfstandiger. Na een tijdje zullen ze de opdrachten helemaal zelf kunnen lezen en begrijpen wat er van ze verwacht wordt.

Antwoorden

Werkboek 4, blz. 31 t/m 33

1

zelfbedachte zinnen

2

plank – bank

zing – ring of ding

drink – klink

lang – bang

vonk – dronk

inkt – drinkt

spring – ring of ding

3

ng

ding

brengt

angst

nk

jankt

stinkt

inkt

4

grote

over

ander

meer

zich

goed

deze

kind

vijf

zeven

fout

acht

toch

hebt

Diagnostische toets

- Spelling
 - het schrijven van niet-klankzuivere hoogfrequente woorden
 - het schrijven van woorden met *ng of nk*
- Taalbeschouwing
 - het herkennen van verkleinwoorden die op **-je** eindigen en het opschrijven van gegeven zelfstandige naamwoorden met het verkleinwoord op **-je**
- Leesbegrip
 - het kiezen van een passende titel bij de tekst
- Woordenschat
 - het beheersen van de woorden van de Woordclusters zowel passief als actief
 - het beheersen van de betekenisrelaties tussen de woorden van de Woordclusters

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 4, Toetsbladen 1 t/m 9

Vorbereiding

- U kopieert de Toetsbladen vanuit de bijlage 'Toetsbladen' in dit Handboek.

Start**5**

U zegt:

“Vandaag en morgen krijgen jullie een toets van dit thema. Als jullie een Toetsboek hebben gekregen, mogen jullie niet meer praten. We beginnen eerst met een dictee. Daarna kijken we naar de opdrachten die jullie gaan maken. Jullie gaan de opdrachten individueel maken. Als je klaar bent, kijk je het werk nog eens goed na en daarna mag je stil iets voor jezelf doen.”

Kern – Instructie**25**

U herhaalt de Woordwebben van thema 4. U kunt dit op verschillende manieren doen. Bijvoorbeeld: U omschrijft een woord en laat de leerlingen raden om welk woord het gaat, u beeldt het woord uit, u dekt een woord in het Woordweb af en de leerlingen raden welk woord er op deze plek hoort te staan, et cetera...

Vervolgens deelt u de Toetsboeken uit.

Iedereen pakt Toetsblad 1 voor zich. U geeft aan dat er vandaag eerst een zinnedictee is van 5 zinnen en dat de rest van het dictee uit 15 woorden bestaat.

Lesinhoud

herhaling

- Spelling
 - het schrijven van niet-klankzuivere hoogfrequente woorden
 - het schrijven van woorden met *ng of nk*
- Taalbeschouwing
 - het herkennen van verkleinwoorden die op **-je** eindigen en het opschrijven van gegeven zelfstandige naamwoorden met het verkleinwoord op **-je**
- Leesbegrip
 - het kiezen van een passende titel bij de tekst
- Woordenschat
 - het beheersen van de woorden van de Woordclusters zowel passief als actief
 - het beheersen van de betekenisrelaties tussen de woorden van de Woordclusters

verdieping

- verschillende doelstellingen die in de afgelopen spellingslessen aan de orde zijn gekomen
- een aantal doelstellingen die al bij de lessen Leesbegrip, Taalbeschouwing en Woordenschat aan de orde zijn gekomen

Materiaal

Klassikaal

- alle Woordwebben van dit thema

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 34 t/m 36 herhaling
bladzijde 37 t/m 39 verdieping

Start**5**

U zegt:

“Wij gaan vandaag de onderdelen van de toets herhalen met de leerlingen die de toets niet gehaald hebben. De leerlingen die het wel gehaald hebben gaan zelfstandig verdiepingsopdrachten maken.”

De leerlingen die de toets gehaald hebben gaan geheel zelfstandig aan het werk. Ze maken de herhalings- en de verdiepingsopdrachten op bladzijde 32 t/m 37 in het Werkboek.

Kern – Instructie 1**15****Spelling**

U schrijft op het bord:

De man springt over een grote plank.

U vraagt aan de leerlingen wat er moeilijk is aan de onderstreepte woorden.

over en grote: Dit zijn woorden die vaak voorkomen in een tekst, maar best moeilijk zijn om te schrijven omdat ze niet klankzuiver zijn. Je moet uit je hoofd leren hoe je deze woorden schrijft. Kennen de leerlingen nog meer van deze woorden? Schrijf ze op bij opdracht 1 in het Werkboek.

springt en plank: Deze woorden horen bij de ng en nk woorden. Kennen de leerlingen nog meer van deze woorden? Schrijf ze op bij opdracht 1 in het Werkboek.

De leerlingen maken opdracht 2 zelfstandig in het werkboek.

Taalbeschouwing

U schrijft een aantal woorden op het bord:

oranje, meisje, Spanje en dergelijke

U zegt:

“Niet elk woord dat op -je eindigt is een verkleinwoord.”

Opmerking:

Er zijn woorden die je als doe-woord, maar ook als zelfstandig naamwoord (meervoudsvorm) kunt opvatten, zoals dweilen of scheppen. U zegt hiervan dat er woorden zijn die bij twee kolommen horen.

Leesbegrip

U leest met de leerlingen het verhaal op bladzijde 36 van het Werkboek.

U licht de opdracht kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten op bladzijde 34 t/m 36 van het Werkboek. U biedt hulp waar nodig is.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U vraagt aan de leerlingen of ze nog vragen hebben over de verschillende onderdelen.

Ook vraagt u aan de leerlingen of ze de dicteetoets moeilijk vonden.

Antwoorden

Werkboek bladzijde 34 t/m 36

Herhaling**1***zelfbedachte woorden***2***niet oud, maar jong**geen hamer, maar een tang**geen stoel, maar een bank**geen worm, maar een slang**geen duim, maar een pink***3***2 vogeltje**3 huisje**4 koekjes**5 buikjes**6 vrouwtje**6 bedjes***4***1 fietsje**2 straatje**3 bordje**4 huisje**5 hoekje***5***op zoek naar de Berkenlaan***Verdieping**

Werkboek bladzijde 37 t/m 39

6*hondje bandje rondje speeltje**katje tandjes watje**blafje haartjes drafje baasje***7***1 parkje**2 stoepje**3 doosje**4 streepje**5 lichtje**6 mapje***8***eigen woorden***9***b Fikkie en de kat van Tante Lien*

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met het woord **de routebeschrijving**.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 3

Individueel

- Werkboek 4, bladzijde 40 en 41

Vorbereiding

- Verzamel verschillende soorten plattegronden: van een huis, een hoteltuin, Aruba, Oranjestad.

Start**5**

U zegt:

“Eerst gaan we nog een nieuw woord leren, **de routebeschrijving**, die veel te maken heeft met het thema ‘verdwalen’, daarna gaan we het thema afsluiten met een paar leuke opdrachten in het Werkboek.”

Kern – Instructie 1**30**

U zegt:

“Als je op vakantie bent, ben je meestal in een onbekende omgeving. Je weet de weg niet. Je wilt bijvoorbeeld naar het hotel, maar je weet niet hoe je daar moet komen. Je kunt dan aan iemand de weg vragen. Die persoon gaat je dan vertellen hoe je met de auto moet rijden, die persoon geeft je een **routebeschrijving**. Hij of zij vertelt jou precies welke weg je moet rijden om op de goede plek te komen. Hij of zij beschrijft de route die je moet volgen. Hij of zij zal zeggen: “Eerst moet je deze straat helemaal uitrijden, en daarna de eerste straat rechts ingaan, dan zie je het hotel.”

Je kunt de route die je moet volgen ook zelf opzoeken op een plattegrond. Een plattegrond is een tekening of kaart waarop meestal wegen en gebouwen staan. Als je op de plattegrond kijkt, kun je zien hoe je ergens moet komen. Je kunt dan zelf opzoeken hoe je bij het hotel moet komen.”

U neemt de opdrachten op bladzijde 40 en 41 van het Werkboek door. Ze mogen deze opdrachten samen maken.

Afsluiting**10**

U bespreekt de laatste opdracht 'Opa vraagt de weg' met de kinderen. Ook vraagt u de leerlingen om een **routebeschrijving** te geven voor de mevrouw en voor de jongen en het meisje.

Antwoorden

Werkboek 4, bladzijde 40 en 41

1

De leerlingen moeten een routebeschrijving schrijven.

2

De leerlingen moeten een plattegrond tekenen.

Bijlagen

- **Toetsbladen**
- **Controle dictee**
- **Alfabetische woordenlijst thema 4**
- **Spellinghulp**
- **Betekenis woorden**

Toetsbladen

Controle toets dictee

Alfabetische woordenlijst thema 4

Woordenlijst thema 4

1. dolen
2. doolhof, de
3. dwalen
4. lift, de
5. omgeving, de
6. roltrap, de
7. stoeprand, de
8. stoeptegel, de
9. struik, de
10. struikgewas, het
11. trottoir, het
12. verdieping, de
13. verdwalen
14. warenhuis, het
15. weg kwijt zijn, de
16. zwerven

Betekenis woorden

verdwalen: De weg kwijt raken. Als je verdwaald bent, weet je niet meer waar je bent en waar je heen moet.

de weg kwijt zijn: Als je de weg kwijt bent, weet je niet meer hoe je verder moet lopen.

de omgeving: De omgeving van iets is het gebied eromheen. Dit huis staat in een omgeving waar er verschillende winkels zijn.

het trottoir: Een trottoir is een stoep. Een trottoir is het verhoogde deel langs een weg. Het trottoir is bedoeld voor voetgangers.

de stoeptegels: Een stoeptegels is een platte vierkante steen. Een stoep bestaat uit stoeptegels.

de stoeprand: De stoeprand is de betonnen rand waar de stoep ophoudt en de weg begint.

het warenhuis: Een warenhuis is een grote winkel. Je kunt er van alles kopen. Vaak hebben warenhuizen meer verdiepingen.

de verdieping: Een verdieping is een laag van een huis, hotel, kantoor of een ander gebouw. Tussen verdiepingen zijn vaak trappen of liften (voorbeelden: 'La Linda', 'Palm Beach Plaza', het ziekenhuis)

de roltrap: Een roltrap is een trap met treden, die rollend omhoog of omlaag gaat. Je hoeft dus niet zelf de trap op te lopen. (voorbeelden: Paseo Herencia, Palm Beach Plaza, Airport en Superfood)

de lift: Een lift in een winkel, hotels of ander gebouw, is een hok(je) dat mensen of spullen van boven naar beneden brengt, of van beneden naar boven brengt. Met een lift kom je op een andere verdieping van een gebouw zonder trappen te lopen. (bijvoorbeeld: het ziekenhuis, La Linda, bij de hotels)

dwalen:

Als je dwaalt, loop je zomaar rond. Je weet niet waar je heen gaat.

zwerfen:

Iemand die zwerft heeft geen huis. Hij slaapt steeds op een andere plek.

dolen:

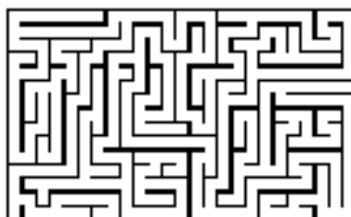
Dolen is hetzelfde als rondzwerfen. Het betekent dat je ergens rondloopt zonder een bepaald doel.

de doolhof:

Een doolhof is een tuin met veel weggetjes en heggen. In een doolhof kun je makkelijk verdwalen.

de plattegrond:

Een plattegrond is een tekening of een kaart waarop meestal straten en gebouwen staan. Als je op een plattegrond kijkt, kun je zien hoe je ergens moet komen. Op een plattegrond kan ook de indeling van een huis of gebouw getekend zijn.

de struik:

Een struik is een grote plant die buiten groeit. Struiken hebben zijtakken vanaf de grond.

het struikgewas:

Struikgewas, dat zijn struiken die dicht bij elkaar staan of door elkaar groeien.

Spellinghulp

Woordenlijst**Veelgebruikte woorden**

acht	goed	maken	over	weten
alle	grote	mama	papa	wij
alles	had	me	school	willen
ander	hebben	meer	te	ze
beurt	het	mensen	tegen	zeggen
bij	hij	mij	toch	zei
blijven	ja	mijn	u	zeven
de	je	moeder	vijf	zich
deze	jullie	moeten	voor	zij
door	kijken	mogen	vragen	zijn
een	kind	nou	waren	zo
er	komen	nu	we	
even	krijgen	oma	weer	
fout	kunnen	opa	werd	

Woorden die met f beginnen

fee	fijn	flink	fout	fruit
feest	film	flits	Frans	
fel	flauw	fluit	friet	
fiets	fles	fornuis	fris	

Woorden die met v beginnen

vaart	veld	vlag	voet	vrij
vaas	vent	vlam	vogel	
vrijdag				
vader	verf	vlees	voor	
vroeg				
vals	vet	vlek	vork	
vroeger				
vangen	vier	vlieg	vos	
vrouw				
vast	vies	vloer	vouwen	
vrucht				
veer	vijf	vlucht	vraag	vuil
vegen	vis	vlug	vragen	

vuist **Woorden met /g/ = ch**

Thema 4

De weg kwijt

och pech toch zich

Woorden met ei

beide	geheim	leiden	prei	zei
bereiken	geit	mei	reis	zeil
dweil	gewei	meisje	reizen	
ei	hei	paleis	trein	
eik	keizer	plein	wei	
eind	klein	pleister	weigeren	

Woorden met ij

bij	kijken	mij	rijst	wij
bijl	konijn	mijn	spijker	wijd
blijven	krijgen	pijl	spijs	wijk
dijk	krijt	pijn	stijf	wijn
fijn	kwijt	pijp	tijd	wijs
grijs	lijf	rij	vijf	zij
hij	lijm	rijk	vlakbij	zijn
ijs	lijn	rijm	vrij	
jij	lijst	rijp	vrijdag	

Woorden met au

- 1 De paus rijdt in een blauwe auto.
- 2 In de pauze eten we gauw een augurk en rauwe ham.
- 3 Is de pizza een beetje flauw? Doe er dan saus over.
- 4 De kater slaat plotseling met zijn klauw naar de pauw.
- 5 Au! Die broek zit veel te nauw.

Woorden die met z beginnen

zaal	zeep	zich	zoeken	zorg
zacht	zeggen	ziek	zoen	zout
zadel	zei	zien	zoet	zuur
zagen	zeil	zij	zolder	zwaan
zak	zeker	zijn	zomer	zwaar
zaterdag	zelf	zilver	zon	zwart
ze	zes	zin	zonder	
zee	zeven	zo	zoon	

Regels om te onthouden

1 Woorden met d of t

- Als de eindklank van een woord een /t/ is, maak je het woord langer.
Als je een /d/ hoort, is de eindletter van het woord ook een *d*.

hond – honden

2 cht

- Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je *cht*, behalve bij *ligt*, *legt*, en *zegt*.

lacht

3 sch

- Als je aan het begin van een woord /sg/ hoort, schrijf je altijd *sch*.

school

4 g(t) of ch(t)

- Als je na een lange klank of na een tweetekenklank een /g/ hoort, schrijf je een *g*.

plaagt – zwoegt

5 ng of nk

- Als je na een /ng/-klank een /k/-klank hoort (*ingkl*), schrijf je *nk*.

denk

6 /u/-klank

- Als je een /u/ hoort op een lage stemtrap, dan schrijf je een *e* en als je een /u/ hoort op een hoge stemtrap schrijf je een *u*.
vroeger – geluk

7 eer, oor en eur

- Je hoort /ir/, /or/ of /ur/, maar je schrijft *eer*, *oor* of *eur*.
speer – koor – deur

8 aai, ooi en oei

- Je hoort /aaj/, /ooj/ en /oej/, maar je schrijft *aai*, *ooi* en *oei*.
zwaaien – mooi – bloei
